

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.125/2022/3.

Az I. rendű felperes: felperes1 (cím1)

A II. rendű felperes: felperes2 (cím1)

A felperesek képviselője: Czingula Ügyvédi Iroda (cím2.; ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd)

Az I. rendű alperes: alperes1 (cím3)

A II. rendű alperes: alperes2 (cím4)

Az alperesek képviselője: Dr. Jánossy Boglárka ügyvéd (cím5)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A fellebbezést benyújtó fél: I. és II. rendű alperesek

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 13.G.40.284/2017/87.

r é s z k ö z b e n s ő í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részközbenső ítéletnek tekinti és helybenhagyja.

A részközbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperesek elsődleges keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a 2005. december 7. napján létrejött kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) pontja és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. §-a és 209/A. § (2) bekezdése értelmében érvénytelen arra figyelemmel, hogy a bank nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, illetve érvénytelen a teljes hiteldíjmutatót rögzítő szerződéses feltétel. A szerződés hatályossá nyilvánítása mellett az alperesek egyetemleges kötelezését az első kölcsönrész tekintetében 680.416 forint, a második kölcsönrész vonatkozásában 209.380 forint összegben kérték. További kereseti kérelmeik annak megállapítására irányultak, hogy a kölcsönszerződés kezelési költség és folyósítási jutalék alkalmazását lehetővé tevő 3.7. és 3.2. pontjai tisztességtelenek, e körben jogkövetkezményként az alperesek marasztalását is kérték a megfizetett összeg és járulékai visszatérítésére, valamint, hogy a bíróság állapítsa meg, a ténytanúsítványra vonatkozó III.11. pont tisztességtelen a régi Ptk. 209. §-a és a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján.

II.

[2] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy az I. és II. rendű felperes mint adós és az I. rendű alperesi jogelőd, az alperesi jogelőd Bank Zrt. között 2005. december 7. napján létrejött kölcsönszerződés, amely a "n"1 banki ügyletazonosítójú kölcsönrészt és a "n"2 banki ügyletazonosítójú kölcsönrészt foglalja magába, érvénytelen.

III.1.

[4] A fellebbezés szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy a felperesek 2005. október 21. napján kelt kölcsönkérelmüket 2005. október 24. napján terjesztették elő az alperesi jogelőd alperesi jogelőd Bank Rt.-nél. A II. rendű felperes ugyanezen a napon 410.

számú átvételi elismervényt írt alá, amely tartalmazta, hogy a kölcsönre vonatkozó általános szerződési feltételeket tartalmazó lakossági hitelezés üzletszabályzat egy példányát átvette, tudomásul veszi, hogy amennyiben kölcsönszerződést köt, úgy az üzletszabályzatban foglalt feltételek a szerződés részévé válnak. Vállalja, hogy az általa kölcsönkérelemben megjelölt, illetve esetleg utóbb megjelölendő zálogkötelezettek, valamint kezesek részére biztosítja az üzletszabályzatban foglalt feltételek megismerését, tudomásul veszi, hogy a tájékoztatás elmaradására az alperesi jogelőd Bankkal szemben előnyök szerzése érdekében nem hivatkozhat. Nyilatkozik, hogy a teljes hiteldíjmutatóról szóló ügyféltájékoztató egy példányát átvette, az abban foglaltakat megismerte.

[5] Ilyen előzmények után a felperesek mint adósok és az alperesi jogelőd alperesi jogelőd Bank Zrt. között 2005. december 7. napján jött létre kölcsönszerződés 22.018 svájci frank összegű, CHF devizanemben nyilvántartott kölcsön tekintetében, ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett. A szerződés 3.2. pontja szerint az adós a folyósított kölcsön összege után folyósítási jutalékot köteles fizetni, melynek mértéke 75.000 forint, mely összeget a bank az adós jelen szerződés aláírásával adott felhatalmazása alapján jogosult a folyósításra kerülő kölcsönfolyósítás napjára a bank által jegyzett devizavételi árfolyamon számolt forint ellenértékéből levonni. A 3.7. pont alapján az adós az igénybevett kölcsön összege után a folyósítás időpontjától havonta, a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget köteles fizetni, melynek induló mértéke évi 1,9 %. A szerződés 3.10. pontja szerint az induló teljes hiteldíjmutató (THM) évi 6,73 %, a THM meghatározása a forintban teljesített fizetések alapján történik, a 2005. évi december hó 6. napján érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és közzétett devizaárfolyamok figyelembevételével.

[6] A kölcsön két részből állt, a lakás-előtakarékossághoz kapcsolódó I. kölcsönrészből, amelynek banki ügyletazonosítója "n"1 és a hitelkiváltású célú, "n"2 ügyletazonosítójú II. kölcsönrészből. Az I. fejezet 4. pontja szerint a hitelező az adós részére 18.578 CHF kölcsönrész, de legfeljebb 2.700.000 forintnak megfelelő devizaösszeg folyósítását vállalta, míg a II. fejezet 7. pontja alapján az adós részére 3.440 CHF kölcsönrész, de legfeljebb 500.000 forintnak megfelelő devizaösszeg folyósítására kötelezte magát.

[7] A szerződés III. fejezete közös szabályokat tartalmazott az I. kölcsönrész és a II. kölcsönrész vonatkozásában. A III. fejezet 11. pontja értelmében a kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

[8] A III. fejezet 16. pontja tartalmazta a kockázatfeltáró nyilatkozatot: a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó hitelezők által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, és a devizahitel igénybevételével együtt járó és őt kizárólagosan terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen

azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.

[9] A szerződés IV.4. pontja alapján a felek megállapodtak abban, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a bank lakossági hitelezési üzletszabályzatában és a jelen hiteltípusra közzétett hirdetményben foglaltak, valamint a Polgári Törvénykönyv rendelkezései és a bankkölcsönökről szóló mindenkor hatályos jogszabályokban foglaltak az irányadóak. Szerződő felek megállapították, hogy a bank valamennyi szerződő fél részére a szerződés aláírását megelőzően kellő időben átadta az üzletszabályzatot és felhívta a figyelmet az üzletszabályzatban foglalt általános szerződési feltételekre, különös tekintettel annak az előtörlesztés és az ingatlan biztosíték bérbeadásainak feltételeire vonatkozó, más hitelintézetektől eltérő rendelkezéseire, valamint azon rendelkezéseire, amelyek a szerződő felek részére hátrányos jogkövetkezményeket tartalmaznak. Az adós és a zálogkötelezett kijelenti továbbá, hogy a hitelező üzletszabályzatát és jelenleg érvényes hirdetményét szintén megismerte és magára kötelezőnek elfogadta.

[10] Rögzítette ítélete tényállásában az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek a II. rendű felperes szülei tartozásának kiegyenlítése, valamint a belvíz miatt és egyéb okból szükségessé vált lakásfelújítás érdekében vették fel a kölcsönt az I. rendű alperes jogelődjétől.

[11] Az I. rendű alperes a 2016. november 1. napi engedményezési értesítővel és teljesítési utasítással tájékoztatta a felpereseket arról, hogy a II. rendű alperesre ruházta a felperesekkel szemben fennálló követelését.

III.2.

[12] Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete jogi indoklásában elsődlegesen arra tért ki, hogy a felek fogyasztói szerződést kötöttek, ugyanis a felperesek mint természetes személyek a II. rendű felperes szülei lakásának felújítására, illetve tartozás megfizetésére vették igénybe a kölcsönt, nem gazdasági tevékenység körében használták fel. Utalt arra, hogy az I. rendű alperes jogelődje is az elszámolási törvény hatálya alá tartozó szerződésnek tekintette a perbeli kölcsönszerződést.

[13] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban rögzítette, hogy a szerződéses rendelkezések értelmében a perbeli szerződés devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül, ugyanis a kölcsön folyósítása és a törlesztőrészek

megfizetése forintban, míg nyilvántartása svájci frankban történt. A 93/13 EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésére, a 2/2014. Polgári Jogegységi határozatban foglaltakra és az Európai Unió Bíróságának határozataira utalva (C-186/16., C-227/18., C-51/17. és C-26/13. számú ítélet) kifejtette, hogy a perbeli esetben a hitelezési üzletszabályzatban foglalt tájékoztatás volt irányadó a felek közötti szerződésre, az azonban nem igazolt, hogy a „Devizahitelek kockázatáról” készült írásbeli ügyféltájékoztatót az alperesi jogelőd a felperesekkel megismertette és az a szerződés részévé vált volna. Az üzletszabályzat tartalmazott tájékoztatást a hiteldíjra, azonban az árfolyamkockázatra nézve nem.

[14] A perben az alpereseket terhelte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése alapján annak bizonyítása, hogy megfelelően tájékoztatták a felpereseket az árfolyamváltozás kockázatáról. Arra figyelemmel, hogy a meghallgatott tanúk vallomása alapján nem volt egyértelmű, milyen tartalmú tájékoztatást kaptak a felperesek, az írásbeli tájékoztatás tartalmából indult ki. A szerződés és az üzletszabályzat alapján megállapította, hogy a kockázatteljesítésről nyilatkozó nyilatkozatból az tűnik ki, az árfolyamváltozás valós lehetőség, ismertetésre került továbbá az árfolyamváltozás mechanizmusa és annak hatása a törlesztőrészletre. A tájékoztatás nem mutatja be ugyanakkor kellő érzékletességgel azt, milyen gazdasági következményekkel járhat a fogyasztóra nézve az árfolyamváltozás, nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa és hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet. Mindezek alapján a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése értelmében – figyelemmel a régi Ptk. 239. § (2) bekezdésére – állapította meg a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[15] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján vizsgálta, hogy a szerződésben a teljes hiteldíjmutató meghatározása megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak. Miután az 1.10. pont meghatározta a teljes hiteldíjmutató százalékban kifejezett mértékét, megállapította, hogy a szerződés nem sértette a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakat. Kifejtette, hogy a teljes hiteldíjmutató meghatározásának tisztességtelenségét érdemben vizsgálta arra tekintettel, hogy annak összetevőinek, vagyis a kezelési költségnek és a folyósítási jutaléknak a tisztességtelenségére a felperesek már a keresetlevelükben is hivatkoztak, így hivatkozásukat nem terjesztették elő elkéssetten. Bár a tisztességtelenség fennállására a másodlagos kereset körében hivatkoztak, annak vizsgálatát a teljes hiteldíjmutató részeként az elsődleges kereset körében folytatta le.

[16] Az EUB C-621/17. számú ítéletében foglaltakra hivatkozással kifejtette, hogy a szerződés ugyan meghatározza a kezelési költség mértékét, azonban nem határozza meg a nyújtott ellenszolgáltatás mibenlétét. A lakossági hitelezési üzletszabályzat 4. pontja tartalmazta a hiteldíj meghatározását, a hiteldíj összetevőit, ezen túlmenően azonban sem a szerződés, sem az üzletszabályzat nem határozta meg, hogy a kezelési költség milyen szolgáltatást ellentételez, nem állapítható meg a szolgáltatás jellege sem. A beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség nem átlátható, mert nem tudható, miért kell fizetni; jelentős egyenlőtlenséget okoz a felek között azáltal, hogy a meg nem határozott szolgáltatásért járó ellenérték mértéke jelen esetben meghaladja az ügyleti kamat felét. Kiemelte, hogy a hivatkozott uniós bírósági határozatból sem következik, hogy egyáltalán ne

kellene meghatározni az ellenszolgáltatást, ezért a perbeli rendelkezés tisztességtelensége megállapítható.

[17] A „behajtási” (helyesen: folyósítási) jutalék vonatkozásában a kezelési költség tekintetében hivatkozottakat hívta fel és megállapította, hogy a teljes hiteldíjmutató részét képező költségekre, a kezelési költségre és a folyósítási jutalékra vonatkozó rendelkezések tisztességtelenek és ennek következtében érvénytelenek, a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezik.

[18] A ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés tisztességességét vizsgálva rámutatott arra, hogy amennyiben az alperes a szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a régi Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a felperes mennyit teljesített és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozása. Az alperes erre vonatkozó tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak, vita esetén azonban a perben a nyilvántartás elszámolási elveit módszereit és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Utalt arra, hogy a Kjt. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat: az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkezik. Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását valóban csak a régi Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja, ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó jogszabályokból következik, a peres felek között létrejött szerződés e vonatkozásban nem biztosít több jogosultságot.

IV.

[19] Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést annak megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt.

[20] Fellebbezésükben arra hivatkoztak elsődlegesen, hogy a felperesek 2019. január 4. napján kelt keresetváltoztatása nem felelt meg a régi Pp. 146/A. § (1) bekezdésében foglaltaknak. A keresetváltoztatás elkészült, ahhoz az alperesek nem járultak hozzá, erre figyelemmel jogszabálysértő módon vizsgálta az elsőfokú bíróság a THM megfelelőségét, túlterjeszkedve ezáltal a kereseti kérelmen. Megjegyezték, az elsőfokú bíróság ítélete azért is jogszabálysértő, mert a másodlagos kereset körében hivatkozottakat az elsődleges kereset körében vizsgálta annak ellenére, hogy a jogkövetkezmények eltérők. A THM egyebekben a jogszabályoknak megfelelően került meghatározásra, annak tisztességtelensége fel sem merülhet. A felperesi előadás a tisztességtelenség körében nem is volt álláspontjuk szerint értelmezhető.

[21] Arra figyelemmel is tévesnek tartották az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, hogy a szerződés megkötésekor, 2005. december 7. napján a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően csupán megtámadási jog illette meg a fogyasztókat a szerződéses rendelkezések tisztességtelensége esetén. Utaltak e körben a BH2019. 300. számú eseti döntésben foglaltakra azzal, hogy a megtámadás lehetőségével a felperesek határidőben nem éltek. E körben az elsőfokú bíróság nem adott számot az alperesek által előadottakról. Ítélete sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését, mivel a folyósítási jutalék tisztességtelenségének megállapítása vonatkozásában az ítélet érdemi indokolást nem tartalmaz, a ténytanúsítványra vonatkozó feltétel tisztességtelensége körében tett megállapításokból az elsőfokú bíróság által levont következtetés pedig nem határozható meg egyértelműen.

[22] Fenntartották, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek a BH2018. 315. számú eseti döntésben foglaltakra tekintettel. Álláspontjuk szerint a II. rendű felperes nyilatkozata alapján megállapítható, a kölcsön célja egy olyan forint alapú kölcsön kiváltása volt, amelyet üzleti, gazdasági tevékenységből kifolyólag az adóhivatal felé fennálló tartozás rendezésére fordítottak. E körben nincs jelentősége annak, hogy a perbeli esetben a DH törvények szerinti elszámolás megtörtént, a jogelődnek ugyanis nem volt tudomása arról, hogy a kölcsönt ténylegesen milyen célra használták fel.

[23] Nem értettek egyet az elsőfokú bíróság árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatos álláspontjával. Kiemelték, hogy igazolt, a felperesek kézhez kapták az alperesi jogelőd által készített, ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól elnevezésű kiadványt. A kölcsönszerződés III.16. pontja tartalmazta a kockázatfeltárányilatkozatot, amely megerősítette a korábban kapott tájékoztatás tudomásulvételét. Emellett az üzletszabályzat is tartalmazott tájékoztatást a devizaalapú kölcsönök konstrukciójával összefüggésben. Utaltak a BDT2019. 4090 számú eseti döntésre és előadták a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú Polgári Jogegységi határozataiban foglaltakra tekintettel, hogy a jogelőd tájékoztatása teljes egészében megfelelt a régi Hpt. rendelkezéseinek, valamint az uniós bírósági gyakorlatnak. A tájékoztatás nem tartalmazott olyan elemet, amely kétségesse tenné, hogy az árfolyamkockázatot ne a felperesek viselnék teljes egészében, miként olyat sem, hogy annak felső korlátja lenne. A jogelőd által nyújtott tájékoztatás nem volt tisztességtelen, ennek okán a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására sem lett volna lehetőség.

[24] Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a kezelési költség mögött ne állna tényleges ellenszolgáltatás, az ugyanis a kölcsönszerződéssel, a kölcsönügylettel összefüggésben keletkezett és a fogyasztó érdekében felmerült költségekkel kapcsolatos. A kezelési költség felszámítására a jogszabály lehetőséget biztosított, megjelölték e körben a régi Hpt. 212. § (2) bekezdésében foglaltakat, illetve a 2. számú melléklet I.10.3. pontját. A jogelőd lényegében olyan pénzkölcsönnyújtási szolgáltatásra vállalt kötelezettséget, amelynek keretében a kölcsönszerződés nyilvántartásával, elszámolásával, figyelemmel kíséréssel, ellenőrzésével, behajtásával, illetve forrásfinanszírozásával kapcsolatos intézkedéseket is elvégzett. Utaltak az EUB C-621/17. számú ügyben a főtanácsnoki indítványban foglaltakra, miszerint a kezelési költség valójában a működési költségeket ellentételezi. Rámutattak arra továbbá, hogy az egyes költségnemek egymástól jól elkülöníthetők voltak, a felperesek számára – az üzletszabályzatban foglaltakra is figyelemmel – egyértelmű kellett, hogy legyen, az ügyleti kamaton felül kezelési költség

címén is terheli őket fizetési kötelezettség. Az így meghatározott kezelési költség felszámítása pedig megfelelt a jóhiszeműség és az egyensúly feltételének is.

[25] Megismételték, hogy a folyósítási jutalék mögött tényleges ellenszolgáltatás állt a perbeli esetben, a szerződés megkötése és a folyósítás közötti időszakban kifejtett banki tevékenység. Behajtási jutaléknak nevezve tévesen állapította meg a folyósítási jutalék tisztességtelenségét az elsőfokú bíróság. A kölcsön nyújtásának pénzügyi szolgáltatása egymással komplex egységet képez, a kölcsönszerződésből az egyes tevékenységek mögötti ellenszolgáltatás megállapítható, a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat kifejezetten és részletesen fejti ki a kölcsön rendelkezésre bocsátásának folyamatát, megerősítve azt az alperesi álláspontot, hogy a folyósítási jutalék mögötti szolgáltatás nem egyszeri tevékenységhez kapcsolódik. Annak feltételei rögzítettek a kölcsönszerződésben, így pontosan meghatározott és mértéke nem aránytalan.

[26] Bár az elsőfokú bíróság nem rögzítette a ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezéssel kapcsolatos döntését ítéletében, a megállapítottak alapján arra lehet következtetni, hogy a tisztességtelenség megállapítására irányuló keresetet elutasította. Fenntartották az 1/2018. számú gazdasági elvi határozatban foglaltakra figyelemmel, hogy a rendelkezés az adós számára nem okoz egyenlőtlenséget, nem fordítja meg a bizonyítási terhet, mert a közvetlen, bizonyítási eljárás nélkül elrendelhető végrehajtás nem a kikötésen, hanem a Vht. 23/C. (1) bekezdése szerinti kötelezettségvállaláson alapul.

V.

[27] A felperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

VI.

[28] Az ítéltábla mindenekelőtt rögzíti, hogy a közbenső ítéletet részközbenső ítéletként bírálta felül, mivel az elsőfokú bíróság a határozatában is rögzített, önállóan elbírálnak kereseti kérelmekből álló valódi tárgyi keresethalmazatot a jogalap tekintetében is csak részben bírálta el a régi Pp. 213. § (2) bekezdésnek megfelelően. Jogalapját tekintve helyt adott az elsődleges keresetnek, majd a további, „másodlagosan” előterjesztett keresetekre is kitért ugyan a határozata indokolásában, azonban e körben nem döntött és ennek okát sem adta. A másodlagosan előterjesztett keresetek vizsgálata és az azokról való döntés azonban csak látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén szükségtelen. Abból következően tehát, hogy az elsőfokú bíróság csak a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányuló, jogkövetkezmény levonását is tartalmazó keresettel összefüggésben határozott az érvényesített jog fennállásáról a régi Pp. 213. § (3) bekezdésében foglaltak szerint, a határozata részközbenső ítéletnek minősül. A további keresetek elbírálása, a rendelkező részben megjelenő érdemi döntés hiányában az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából a kezelési költségre, folyósítási jutalékra és a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatosan kifejtetteket (14. oldal nyolcadik bekezdésétől a 17. oldal utolsó bekezdéséig). Ennek okán nem bírt jelentőséggel az alperesek fellebbezése abban a

körben, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének a folyósítási jutallékkal, illetve a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezéssel összefüggésben.

[29] Arra helyesen hivatkoztak az alperesek a fellebbezésükben, hogy a 2019. január 4-én kelt és január 8-án előterjesztett keresetváltoztatás elkészen került előterjesztésre és hozzájárulásuk hiányában azt végzéssel el kellett volna utasítania az elsőfokú bíróságnak a régi Pp. 146/A. § (6) bekezdése értelmében. Ehhez képest lehetőséget látott az elsőfokú bíróság arra, hogy elbírálja a keresetváltoztatást, ugyanis hivatalból tartotta „figyelembeveendőnek” a felperesek által előadottakat. A hivatalbóli „észlelés” azonban más takar eljárásjogi értelemben, nem jelentheti egy meg nem engedett keresetváltoztatás elbírálását. Az 1/2005. (VI.15.) PK véleményben foglaltak szerint, ha eljárása során a bíróság semmisségi ok fennálltát észleli hivatalból, lehetőséget kell biztosítani a feleknek, hogy az érvénytelenség megállapításának esetére vonatkozó érdemi nyilatkozataikat megtehessek, majd a kereseti kérelem és ellenkérelem, illetve a jogorvoslati kérelem és jogorvoslati ellenkérelem korlátaira tekintettel kell döntenie a kereset elutasításáról, illetve a régi Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezmények alkalmazásáról. Akkor járt volna el tehát helyesen az elsőfokú bíróság, ha a meg nem engedett keresetváltoztatásban foglaltaktól függetlenül tájékoztatja a feleket az „általa észlelt” semmisségi okokról. Ez esetben kell lehetővé tennie a régi Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében, hogy a felek a semmisség megállapítása esetére vonatkozó nyilatkozataikat megtegyék, a megfelelő eljárási szabályok betartásával a régi Ptk. 237. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazása iránt a keresetüket módosítsák vagy attól – akár részben is – elálljanak. A régi Pp. 215. §-ában foglaltakat megsértve foglalt állást tehát az elsőfokú bíróság a THM mértékét meghatározó rendelkezés érvénytelensége vonatkozásában, az általa kifejtetteket az ítéltábla mellőzte a határozat indokolásából (14. oldal harmadik bekezdésétől a hetedik bekezdéséig).

VII.

[30] Az elsőfokú bíróság részközbenső ítélete tekintetében a fellebbezés nem alapos.

VIII.

[31] Az elsőfokú bíróság az érdemben vizsgált körben a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével és annak jogi indokolásával az ítéltábla – a fentebb kifejtettek kivételével – egyetértett, ezért a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján utal az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira az alábbi kiegészítésekkel.

VIII.1.

[32] Megalapozatlanul hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben arra, hogy a 2005. december 7. napján kötött perbeli szerződés esetében, az akkor irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében csak megtámadási jog illette meg a fogyasztókat a szerződések tisztességtelen kikötéseivel összefüggésben. A 3/2011. számú PK vélemény 2. pontja rögzíti, hogy a 2006. március 1-je előtt, de 2004. május 1-je után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. A 2. ponthoz fűzött indokolás

rögzítette, hogy az Európai Unió Bírósága a C-240/98. sz. Océano Grupo ügyben kifejezetten utalt arra, hogy a nemzeti bíróságoknak „irányelvkonform” módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat. E követelménynek megfelelően a régi Ptk.-nak egy adott ügyben irányadó rendelkezéseit az Irányelv céljára és rendelkezéseire tekintettel, úgy indokolt értelmezni, ahogy azt a fogyasztói érdekek hatékony érvényre juttatásának célja szükségessé teszi. Mindebből pedig az következik, hogy nem csak a 2006. március 1-jétől, hanem már a 2004. május 1-je és 2006. február 28. között kötött fogyasztói szerződésekben is a semmisség a jogkövetkezménye az egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének. Erre tekintettel helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság az elsődleges kereset vonatkozásában megjelölt érvénytelenségi okot. A fellebbezésben hivatkozott eseti döntés nem volt irányadó a perbeli esetben, ugyanis eltérő tényálláson és a régi Ptk. 210. §-ában foglaltakra alapított megtámadási jog érvényesítésén alapult.

IX.2.

[33] Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság jogi indokaival a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói jellegét tekintve is. Arra helyesen hivatkoztak a fellebbezésükben az alperesek, hogy a DH törvények szerinti elszámolás ténye nem zárja ki, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói jellege a perben vitatható legyen. Vizsgálni kell, hogy a felperesek fogyasztónak minősülnek-e a per tárgyát képező jogviszonyban, e körben értékelni kell a személyes nyilatkozataikat is. A fogyasztói minőség megítélésénél döntő szempont, hogy a szerződéskötéskor fennálló objektív tényezőkből megállapíthatóan a szerződéses szolgáltatást milyen célból, mivel összefüggésben, részben vagy egészben a saját szakmai, gazdasági tevékenységével összefüggésben vagy magáncélból veszi igénybe a szerződő fél. Az a kölcsönszerződés ugyanis, amelynek célja a korábbi üzleti-gazdasági célból felvett hitel visszafizetése, nem tekinthető fogyasztói szerződésnek, ahogyan arra az alperesek is helyesen hivatkoztak fellebbezésükben. A szerződés fogyasztói jellegét a II. rendű felperes nyilatkozatában foglaltakra tekintettel vitatták. A perbeli esetben azonban a kölcsön célja nem a felperesek gazdasági tevékenységéből eredő (adóhivatal felé fennálló) tartozás rendezése volt, hanem – a II. rendű felperes által előadottak szerint – egy olyan tartozás rendezésére került sor, amely a szülei gazdasági tevékenységéből eredő adótartozás finanszírozására szolgált. A régi Ptk. 685. § e) pontja értelmében a szülők tartozásának rendezése érdekében felvett kölcsön nem minősül a felperesek tekintetében üzleti-gazdasági célból felvett hitelnek.

VIII.3.

[34] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével, a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelő értékelésével jutott arra az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek nem kaptak megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázat tartalmáról. E körben az alperesek iratellenesen állították fellebbezésükben, hogy a devizahitelek kockázataira vonatkozó részletesebb tájékoztatást a felperesek megismerték, arra ugyanis a szerződés III.16. és IV.4. pontjában foglaltak alapján nem lehetett következtetni, egyéb okirat pedig annak átvételét nem támasztotta alá. Ennek okán helyesen értékelte az alperesek terhére a bizonyítás sikertelenségét az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténte körében.

[35] Maradéktalanul osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a tájékoztatás megfelelőségével összefüggésben is, azt megismételni nem kívánja. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel utal arra, hogy a perbeli tájékoztatásból nem következett, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, csak az, hogy a törlesztőrészlet „akár jelentős mértékben is” emelkedhet. Az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletének 3. pontjában megfogalmazott világos és érthető megfogalmazás követelményéből eredően az információs hátrányban lévő fogyasztót olyan helyzetbe kellett volna hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az árfolyamkockázatot, pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő lehetséges gazdasági következményeket (C-26/13. és C-186/16. számú ítéletek). Az árfolyamkockázat valós tartalmáról (jellegéről és annak következményeiről) sem a kölcsönszerződés, sem az üzletszabályzat nem tartalmazott a fenti követelményeknek megfelelő világos és érthető tájékoztatást. Nem fejt ki az árfolyamváltozás mibenlétét, abból nem derül ki egyértelműen és világosan, hogy kedvezőtlen árfolyamváltozás a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire milyen hatással lehet, a tőketartozásra is tekintettel, ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke.

IX.

[36] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság részközbenső ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[37] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárás során felmerült költségüket az alperesek maguk viselik a régi Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése szerint. A felpereseknek költsége nem merült fel, így az ítéltáblának a perköltségről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2022. szeptember 27.

dr. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr.	Vasady	Loránt	Zsolt	s.	k.
dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.					
	előadó		bíró		
bíró					